

Uusi järjestö rakenne ja päätöksentekomalli

Kehitysvammaisten Tukiliiton uudistus

Esittely - pitkä versio

Muutoksen tavoitteet ja perustelut

Kehitysvammaisten Tukiliiton toimintaympäristö muuttuu voimakkaasti ja nopeasti. Liiton tulee reagoida näihin muutoksiin uudistamalla toimintojaan ja päätöksentekoaan vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Näitä haasteita ovat mm.

- kansalaistoiminnan murros, aktiivisten toimijoiden määrän ja sitoutumisen väheneminen
- tukiliiton jäsenmäärän lasku ja jäsenten ikärakenne
- lainsäädännön muutokset
- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteiden muutos.

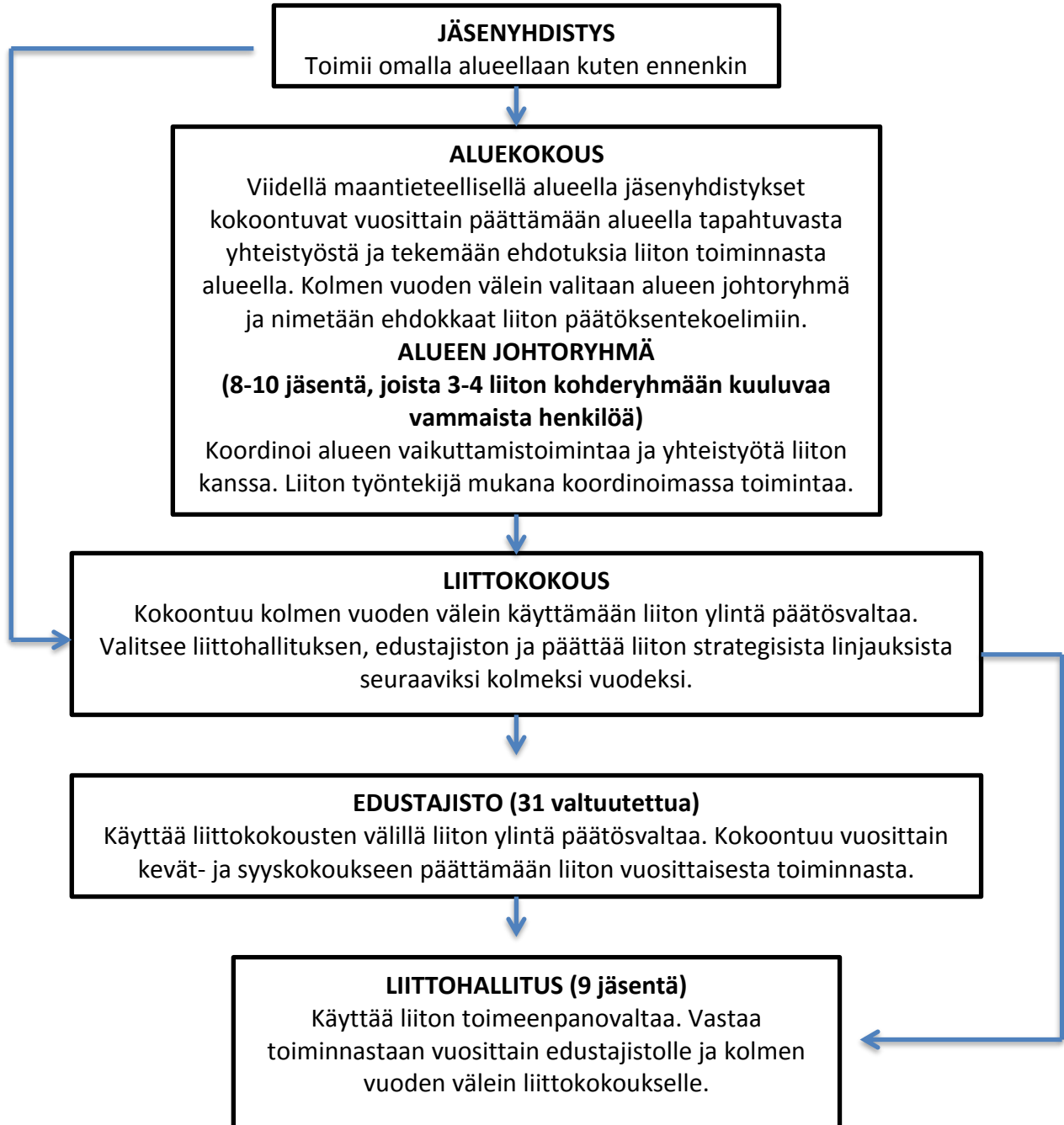
Liittohallituksen esityksen taustalla on mm. seuraavia tavoitteita:

1. **Jäsendemokratian kehittäminen;** Kehitysvammaisten Tukiliitossa jäsendemokratia toteutuu heikosti. Yli puolet jäsenyhdistyksistä ei osallistu liittokokoukseen, osallistumisaste on vain noin 40%. Esitettävä muutos korostaa jäsenyhdistysten roolia liiton päätöksenteossa vahvistamalla vaikutusmahdollisuuksia alueilla ja korostamalla liittokokouksen päätöksentekoa keskeisissä henkilövalinnoissa sekä strategisissa linjauksissa.
2. **Päätöksenteon läpinäkyvyys;** Liiton toiminnassa on tällä hetkellä historiasta johtuvia ”herrasmiessopimuksia”, joita ei ole kirjattu sääntöihin. Esitettävä muutos korjaa tätä epäkohtaa ja tuo alueiden edustuksellisuuden liiton päätöksenteossa näkyväksi.
3. **Byrokratian keventäminen;** Tukiliitossa on melko raskas hallinto ja suuri osa vapaaehtoisten aktiivien vähäisistä resursseista kohdentuu sääntömääräiseen järjestöbyrokratiaan. Esitettävä muutos suuntaa aktiivien resursseja yhdistysten keskinäiseen yhteistoimintaan ja alueen edunvalvontaan.
4. **Päätöksenteon tehokkuus ja toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen;** Kolmen vuoden edustajistokausi mahdollistaa edustajiston jäsenelle syvällisemmän perehtymisen liiton toimintaan ja talouteen kuin satunnainen liittokokoukseen osallistuminen jäsenyhdistyksen edustajana. Vuosittaista liittokokousta ketterämpi edustajisto sekä pienempi liittohallitus mahdollistavat myös nopeamman reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin sekä päätösten tehokkaamman toimeenpanon.
5. **Liiton kohderyhmään kuuluvien vammaisten ihmisten osallisuuden vahvistaminen;** Vammaiset ihmiset ovat nyt mukana liiton kaikilla päätöksenteon tasoilla: alueiden johtoryhmissä, edustajistossa ja liittohallituksessa.

Muutoksen aikataulu

20.5.2017	Liittokokouksen päätös uusista säännöistä
toukokuu 2018	Ylimääräinen liittokokous
elokuu 2018	Ensimmäiset uusien sääntöjen mukaiset aluekokoukset
9-11/2018	Ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen liittokokous
1 / 2019	Ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen liittohallituksen kokous
4-6/2019	Ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen edustajiston kokous

TUKILIITON TOIMINTA- JA PÄÄTÖKSENTEKOMALLI 2018 ETEENPÄIN

Paikallisyhdistykset ja valtakunnalliset yhdistykset liiton jäseninä

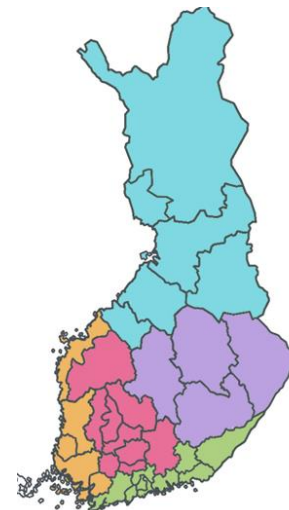
Liiton toiminnallinen pohja tulevaisuudessa muodostuu edelleen paikallisista yhdistyksistä, paikallisten yhdistysten muodostamista alueellisista yhdistyksistä sekä nykyisistä ja uusista, kohderyhmän laajentamisen myötä jäseneksi liittyvistä valtakunnallisista järjestöistä.

Viiteen alueeseen perustuva alueellinen toimintarakenne

Liittohallitus esittää, että nykyinen, erityishuoltopiireihin pohjautuva piirirakenne osana Tukiliiton järjestöorganisaatiota muutetaan. Muodostetaan viisi uutta Tukialuetta, jotka mukailevat tulevien sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteistyöalueiden rajoja. Tukialueiden rajat vahvistetaan kolmen vuoden välein liittokokouksessa. Yhdistykset toimivat yhteistyössä myös maakuntatasolla joko Tukipiirin tai vapaamuotoisemman verkostoitumisen kautta. Tukialueet ja niiden toiminta on osa Tukiliiton organisaatorakennetta eivätkä ne ole omia yhdistyksiään. Nykyiset Tukipiirit voisivat yhdistysten omilla päätöksillä joko jatkaa toimintaansa ja säilyä liiton jäseninä tai lopettaa toimintansa.

Tukialueiden tehtävänä on toimia alueella

- a) alueen jäsenyhdistysten yhteistyöfoorumina ja tukirakenteena
- b) oikeuksien valvojana ja vaikuttajana
- c) Tukiliiton työntekijä- ja yhdistysrakenteen linkittäjänä
- d) Liiton kohderyhmään kuuluvien vammaisten ihmisten osallistamisen mahdollistajina.

Karttaluonnos viidestä Tukialueesta. Alueiden rajat vahvistettaisiin liittokokouksissa.

Aluekokous ja alueen johtoryhmä

Tukiliiton aluekokouksissa vuosittain Tukialueella toimivat yhdistykset päättävät alueen jäsenyhdistysten yhteistyöstä sekä oikeuksien valvonnasta ja vaikuttamistyöstä. Aluekokous voi myös tehdä vuosittain ehdotuksen liittohallitukselle liiton toiminnasta alueella.

Jäsenyhdistyksellä on oikeus lähettää aluekokoukseen yksi äänivaltainen edustaja kutakin alkavaa 100 suoraa henkilöjäsentä kohti. Aluekokousedustaja saa edustaa vain yhtä yhdistystä, mutta voi edustaa jäsenyhdistyksensä useampaa ääntä.

Aluekokoukset valitsevat myös alueen johtoryhmän. Tähän kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kaksi edustajaa jokaisesta alueen maakunnasta. Toinen maakunnan edustajista on liiton kohderyhmään kuuluva vammainen henkilö. Näin ollen johtoryhmän kokoonpano on pj., vpj. ja 6-8 jäsentä (riippuen maakuntien määrästä alueella). Tukialueen johtoryhmän tehtävänä on koordinoida alueen jäsenyhdistysten yhteistyötä ja toteuttaa alueella oikeuksien valvontaa ja vaikuttamistyötä. Johtoryhmän toimikausi on sama kuin liittohallituksen ja edustajiston.

Kolmen vuoden välein aluekokous nimeää alueen ehdokkaat liiton päätöksentekoeleimiin, liittohallitukseen ja liiton edustajistoon.

Muutoksen perusteluna on, että

- aluekokous mahdollistaa alueen yhdistyksille selkeän ja demokraattisen vaikuttamiskanavan oman alueen toimintaan ja keskeisiin henkilövalintoihin myös valtakunnan tasolle
- aluekokous toimii jäsenyhdistyksille tärkeänä vertaistapaamisena erityisesti niinä vuosina kun ei ole liittokokousta
- henkilövalintojen perusteet on kirjattu myös liiton sääntöihin, jolloin ne ovat läpinäkyviä
- alueen johtoryhmä muodostaa (liiton toimihenkilöiden tuella) selkeän, hyvin alueen todellisuuden ja yhdistysten tilanteet tuntevan päätöksentekofoorumin, joka on osa liiton organisaatiota.

Liittokokous

Liiton ylintä päätösvaltaa käyttää kolmen vuoden välein kokoontuva liittokokous.

Jäsenyhdistyksellä on oikeus lähettää liittokokoukseen yksi äänivaltainen edustaja kutakin alkavaa 100 suoraa henkilöjäsentä ja yksi (1) äänivaltainen edustaja kutakin alkavaa 1000 valtakunnallisen tai alueellisen jäsenyhdistyksen jäsenyhdistykseen kuuluvaa henkilöjäsentä kohti.

Liittokokousedustaja saa edustaa vain yhtä yhdistystä, mutta voi edustaa jäsenyhdistyksensä useampaa ääntä.

Liittokokouksessa käsiteltävät asiat (seuraavaksi kolmeksi vuodeksi):

- valitaan liittohallituksen puheenjohtaja, jota kutsutaan liiton puheenjohtajaksi
- valitaan liittohallituksen kaksi varapuheenjohtajaa
- valitaan liittohallituksen kuusi muuta jäsentä ja heidän varajäsenensä
- valitaan liiton edustajiston puheenjohtaja
- valitaan aluekokousten, Me Itse ry:n ja liiton valtakunnallisten jäsenyhdistysten esitysten perusteella liiton edustajiston muut jäsenet sekä varajäsenet
- valitaan liiton tilintarkastajat ja varatilintarkastajat (tai tilintarkastusyhteisö)
- käsitellään liittohallituksen kertomus kolmesta edellisestä toimintavuodesta
- päätetään liiton seuraavan kolmen vuoden strategiset painopistealueet ja talouden suuntaviivat
- päätetään tukialueiden määrästä ja rajoista liittohallituksen esityksen pohjalta
- päätetään edustajiston puheenjohtajiston ja jäsenten palkkioista
- käsitellään liittokokousaloitteet.

Lisäksi liittokokouksen tehtävänä on päättää sääntöjen muuttamisesta.

Muutoksen perusteluna on, että

- liittokokous säilyy edelleen liiton ylintä päätösvaltaa käyttävänä foorumina
- harvempi kokoussykli ja käytännön vuosisuunnittelusta irti oleva asialista mahdollistaa kokouksen kehittämisen enemmän liiton strategisten linjojen määrittelijäksi
- liiton keskeiset henkilövalinnat tehdään kokouksessa ja tämä lisää sen kiinnostavuutta ja toivon mukaan myös edustavuutta (yhä useampi yhdistys osallistuu).

Edustajisto

Liittokokousten välillä liiton ylintä päätösvaltaa käyttää valtuutettujen kokous, liiton edustajisto.

Jäsenet valitaan seuraavasti (kirjattu sääntöihin):

- liittokokouksen valitsema edustajiston puheenjohtaja
- 5 edustajaa jokaiselta tukialueelta (yht 25 edustajaa)
- 2 edustajaa Me Itse ry:stä
- 1 edustaja muista valtakunnallisista jäsenyhdistyksistä, kuitenkin enintään viisi edustajaa
- 14-16 varaedustajaa (riippuen liiton valtakunnallisten jäsenyhdistysten määrästä)

Näin ollen edustajistossa on 31-33 jäsentä sekä 14-16 varajäsentä riippuen liiton valtakunnallisten jäsenyhdistysten määrästä.

Edustajisto valitsee jäsentensä keskuudesta kaksi varapuheenjohtajaa.

Edustajisto kokoontuu vuosittain kevät ja syyskokoukseen.

Kevätkokouksessa

- käsitellään liittohallituksen toimintakertomus edelliseltä vuodelta ja tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus
- vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään vastuuvapauden myöntämisestä liittohallitukselle ja muille tili- ja vastuuvollisille
- käsitellään muut liittohallituksen valmistelemat tai jäsenten ennen kokousta esittämät asiat

Syyskokouksessa

- päätetään seuraavan kalenterivuoden jäsenmaksun yksikköperusteiden suuruus sekä kannatusjäsenien jäsenmaksujen suuruus
- päätetään liittohallituksen puheenjohtajiston ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista
- vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio seuraavaa vuotta varten
- valitaan kaksi (2) tilintarkastajaa ja heille varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö tarkastamaan seuraavan kalenterivuoden hallintoa ja tilejä
- käsitellään muut liittohallituksen valmistelemat tai jäsenten ennen kokousta esittämät asiat

Lisäksi edustajiston tehtävinä on päättää YhdL 30§ tarkoitetusta äänestys- ja vaalijärjestyksestä.

Muutoksen perusteluna on, että

- alueellisesti edustava foorumi päättää liiton vuosittaisesta toiminnasta kaksi kertaa vuodessa
- jäsenet on valittu demokraattisella ja läpinäkyvällä prosessilla
- demokratia lisääntyy myös niin, että jäsenillä on oikeus tehdä edustajistolle aloitteita kaksi kertaa vuodessa
- edustajisto on kevyempi ja joustavampi toimintamalli kuin vuosittainen liittokokous
- kolmen vuoden edustajarooli mahdollistaa valituille luottamushenkilöille syvällisemmän perehtymisen liiton toimintaan ja talouteen kuin satunnainen liittokokousedustus. Tämä mahdollistaa myös toiminnan pitkäjänteisempää kehittämistä.

Liittohallitus

Liittohallituksessa on 9 jäsentä ja se muodostuu seuraavasti:

- puheenjohtaja
- 2 varapuheenjohtajaa
- 6 jäsentä (joista yhden on oltava liiton kohderyhmään kuuluva vammaisen henkilö)
- 6 varajäsentä

Liittohallitus käyttää liiton toimeenpanovaltaa. Se voi päättää kiinteistön luovuttamisesta tai kiinnittämisestä tai muun toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta. Liittohallitus on vastuussa toiminnastaan edustajistolle ja liittokokoukselle.

Muutoksen perusteluna on, että

- hallituksen pienempi koko tekee työskentelystä tehokkaampaa ja joustavampaa.

Muutoksen kustannusvaikutukset

Muutoksen kustannusvaikutuksia on mahdollista arvioida tässä vaiheessa liiton päätöksentekomallin muutosten osalta. Alue toiminnan muutoksen käytännön yksityiskohdat ovat vielä osittain avoimia, eikä näitä vaikutuksia voida siten kovin tarkkaan arvioida.

Päätöksentekomallin muutoksen osalta kokonaiskustannukset laskisivat koko järjestön tasolla (ml. jäsenyhdistykset ja liitto). Liitolle kohdentuvat kustannukset kasvaisivat jonkin verran.